

@fosselat

سیمای عُجب

سیمای عُجب (خودپسندی) در حکمت های نهج البلاغه

موضوع

[وحشتناک ترین تنهایی و اوج نادانی]

تهیه شده توسط حجت الاسلام علی رجبی

تدبیر موضوعی
نهج البلاغه

العُجْبُ عُنْوَانُ الْحَمَاقَةِ
خودبینی نشانه حماقت است
غررالحکم، ح ۶۰۱

@fosselat

فهرست

*

- ۱- معنای واژه "عُجب"
- ۲- کلید بدبختی گمراهان
- ۳- وحشتناک ترین تنهایی
- ۴- زشتی غرور زدگی و ارزش پشیمانی [بلای عجب]
- ۵- خشم مردم از انسان خودراضی
- ۶- آثار سوء خودپسندی [زیان عجب]

* شماره حکمت ها در این تحقیق بر اساس نسخه صبحی صالح می باشد .

معنای واژه «عُجْب»

۱

أَعْجَبَ بِنَفْسِهِ: کبر ورزید.
 الْعُجْبُ: کبر و خودبینی، خودپسندی، خود بزرگ بینی.

[المنجد]

(ع ج ب)

عَجَبٌ: حالتی است که از بزرگ شمردن یا انکار چیزی بر انسان عارض می شود.
 عُجْبٌ: برون (قُفْل) خود بزرگ بینی است که انسان خود را صواب می بیند.

[مفردات نهج البلاغه، سید علی اکبر قرشی، ج 2، ص 137]

در کلام علی (ع) عُجْبٌ ضِدُّ صَوَابٍ و درستکاری است.

«إِلَّا عُجَابٌ ضِدُّ الصَّوَابِ»

[غررالحکم، ج 716]

- عجب در اصطلاح: عبارت است از اینکه:

آدمی خود را بزرگ شمارد به جهت کمالی که در خود بیند خواه آن کمال را داشته باشد یا نداشته باشد. و فرق آن با «کِبْر» ، آن است که متکبر خود را بالاتر از غیر ببیند و مرتبه خود را بیشتر شمارد.

[معراج اسعاده، ملا احمد نراقی، ص 230]

@fosselat

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ
 يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ
 عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

منبع

سوره فاطر آیه 8

آیا کسی که عمل زشتش را برای او زیبا جلوه داده اند، به این سبب آن را خوب [و درست] می بیند [مانند کسی است که در پرتو هدایت، خوب و بد را تشخیص می دهد]؟ همانا خداوند هرکه را بخواهد [به کیفر گناهانش] گمراه می سازد، و هرکه را بخواهد هدایت می کند؛ بنابراین مبدا جانت برای اندوه زیادی که بر [گمراهی] آنان داری از دست برود، بی تردید خداوند به [همه] اعمالی که انجام می دهند داناست «8»

وحشتناک ترین تنهایی

@fosselat

....وَلَا وَحْدَهُ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ....

.... هیچ انزوایی وحشتناک تر از خودپسندی نیست ...

منبع

حکمت 113

.... وَأَوْحَشَ الْوَحْشَةَ الْعُجْبُ....

.... ترسناکترین وحشت خودبینی است ...

منبع

حکمت 38

زشتی غرور زدگی و ارزش پشیمانی [بلائی عجب]

@fosselat

سَيِّئَةٌ تَسُوءُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ.

امام (علیه السلام) فرمود: کار بدی که تو را ناراحت (و پشیمان) می سازد نزد خدا بهتر است از کار نیکی که تو را مغرور می کند.

کنه کار اندیشه ناک از خدای
بسی بهتر از عابد خودنمای

خشم مردم از انسان خودراضی

۵

@fosselat

....وَمَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُ عَلَيْهِ

و کسی که از خود خشنود باشد ، ناخشنودان از وی بسیار شوند .

منبع

حکمت ۶

علی (ع) : "ثَمَرَةُ الْعُجْبِ الْبَغْضَاءُ"

میوه درخت خودپسندی دشمنی است

منبع

غررالحکم، حکمت ۱۰۶

آثار سوء خودپسندی [زیان عجب]

دشمن نیرومند عقل [زایل کننده عقل]

لف

@fosselat

عُجِبُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ أَحَدٌ حَسَادِ عَقْلِهِ.

امام (علیه السلام) فرمود: خودپسندی انسان یکی از حسودان عقل اوست.

علی (ع) : " الْعُجْبُ رَأْسُ الْحَمَاقَةِ "

خودپسندی سرمنشاء و ریشه حماقت و نادانیت

www.FSLT.ir

آثار سوء خودپسندی [زیان عجب]

۶

ب مانع بزرگ ترقی و کمال [مانع رشد انسان]

@fosselat

"الإِعْجَابُ يَمْنَعُ الْإِزْدِيَادَ"

منبع

حکمت 167

خودپسندی ، مانع افزودن [براعمال نیک] است .

آثار سوء خودپسندی [زیان عجب]

۶

ج موجب هلاکت

@fosselat

علی (ع) :

مَنْ دَخَلَهُ الْعُجْبُ هَلَاكَ

به هر که خودپسندی راه یابد ، نابود شود